

Lærerark til ”Penge, penge, historie”

[Money, Money, Money](#) sang ABBA tilbage i 1976. Denne opgave handler også om penge – og historie. De danske pengesedler fortæller historien om fem unikke oldtidsfund, herunder det nok mest berømte fund - og *kanonpunkt* - Solvognen. Opgaven er tiltænkt **3.-4. klassetrin** og målrettet primært kompetenceområderne ”Kronologi og sammenhængsforståelse” og ”Historiebrug”.

Eleverne skal selv undersøge de fem forskellige fund. Det kan de gøre alene eller i grupper. De forskellige fund kan også gøres til fremlæggelser, hvor fem grupper præsenterer deres fund for resten af klassen. Jeg vil dog mene, at det vil være en god idé med en fælles opstart. Bladr opgaven igennem og tal om, hvad eleverne tror, de forskellige genstande har været brugt til. Disse gæt kan læreren nedskrive og sammenligne med den viden, som eleverne har fået igennem deres arbejde med de enkelte fund. På bagerste side skal de på Danmarkskortet markere, hvor disse fund er gjort. Her kunne man også tilføje andre oldtidsfund, fx Guldhornene og nogle af de berømte moselig, eleverne måske kender. Se i øvrigt næste side for facitlisten til denne geografiopgave.

Eleverne kan finde oplysninger om de enkelte fund mange steder. Måske har skolebiblioteket faktabøgerne fra forlagene Gyldendal eller Tubine om Solvognen og Arkæologi. Hvis ikke, har det lokale CFU med garanti meget materiale, der kan bruges. Se evt. denne [beskrivelse](#), hvori der også linkes til relevante tv-udsendelser, der er relevante at vise. Ellers har Nationalbanken lavet et fint lille [skriv](#) om de danske pengesedler, ligesom der i skemaet nedenfor er links til Nationalmuseets beskrivelser af tiden og genstandene.

Kronologi er vigtig i historiefaget, men ikke altid lige nemt at forstå. Tal derfor sammen om begrebet f.Kr. (eller f.v.t.). Et af målene efter 4. klassetrin er, at ”*eleven kan placere elementer fra historien tidsmæssigt i forhold til hinanden*”. Derfor kunne der printes billeder af de fem genstande, og sammen kunne eleverne placere disse i kronologisk rækkefølge. Rent kronologisk fordeler de fem fund sig således:

Fund:	Skarpsalling-karret	Hindsgavldolken	Bæltepladen fra Langstrup	Solvognen	Bronzespanden fra Keldby
Seddel:	50 kr.	100 kr.	200 kr.	1.000 kr.	500 kr.
Fra cirka	3.200 f.Kr.	1.900 – 1.700 f.Kr. https://da.wikipedia.org/wiki/Fil:Flint_knife.jpg	1.400 f.Kr.	1.400 f.Kr.	300 f.Kr.
Tidsalder:	Bondestenalder	Bondestenalder ¹	Bronzealder	Bronzealder	Jernalder
Links til Nationalmuseet	- om tiden - om karret	- om tiden - om dolken	- om tiden - om pladen	- om tiden - om vognen	- om tiden - om spanden

Man kunne fortsætte opgave ved at lade eleverne komme med bud på nye pengesedler. Skal der andre historiske genstande på, fx Guldhornene, eller skal historiske personer på – og i så fald hvilke? Som en krølle på historien kunne man også inddrage andre landes pengesedler. Mange af eleverne kender sikkert Astrid Lindgren, men ved de også, at hun er at finde på den svenske 20-kroneseddel?

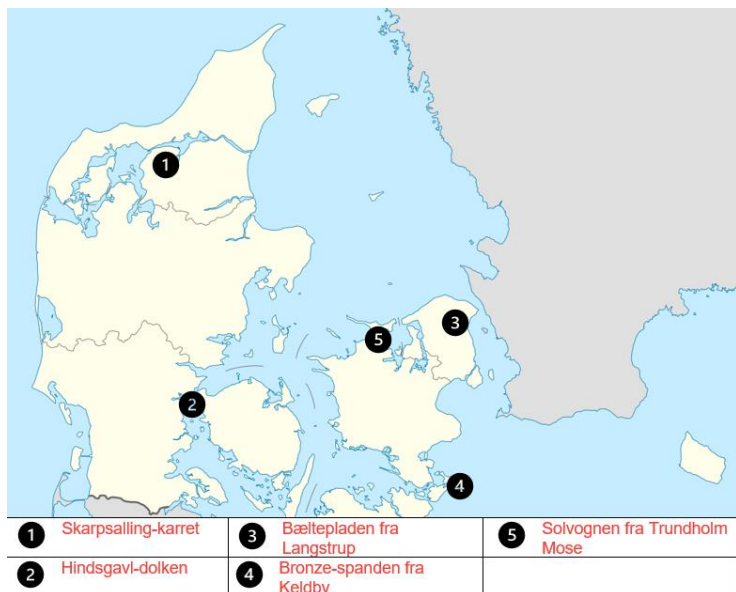
Er man blevet helt tosset med penge, kan man måske også overtale dansklæreren til at se nærmere på de mange ordsprog, vi har, der omhandler penge. *Så faldt tiøren* betyder, at nogen endelig har forstået et budskab. Men. Hvad færre nok ved er, at betydningen kommer fra mønttelefonens tidligste

¹ I arkæologikredse kaldes denne periode i stenalderen for [dolktiden](#).

barndom. I 1908 blev de første mønttelefoner sat op, og frem til starten af 1950'erne var 10 øre det, der skulle til for at få kontakt til omverden. I slangordbogen fra 1948 kan man således læse følgende definition;

"Er man længe om at fatte en pointe, begribe noget, hilses den sene forståelse med et: der faldt tiøren (ligesom i automater); er forståelsen kun delvis eller særlig langsom, tilføjes: den faldt i tørrer« skønt en sådan ratebetaling aldrig har været teknisk mulig i mønttelefoner"².

Der kan findes ordsprog om penge på ordsprogogtalemaader.dk, ligesom følgende ordsprog har helt konkrete benævnelser af danske penge igennem tid, fx skilling, daler og den gode, gamle 5-øre. Disse ordsprog kan ses [her](#).

Billedeoversigt

Billederne til Penge, penge, historie kommer fra:

Danske penge

Skarpsalling-karret

Hindsgavl-dolken

Bæltepladen fra Langstrup

Keldbyspanden

Solvognen

Danmarks-kortet

[ASSY - pixabay.com](http://ASSY-pixabay.com)

[Lennart Larsen, Nationalmuseet - Wikimedia Commons](http://LennartLarsen.Nationalmuseet-WikimediaCommons)

[Kim Bach, Wikipedia.org](http://KimBach.Wikipedia.org)

[Lennart Larsen, Nationalmuseet - Wikimedia Commons](http://LennartLarsen.Nationalmuseet-WikimediaCommons)

[Kim Bach, Wikipedia Commons](http://KimBach.WikipediaCommons)

[Malene Thyssen - Wikimedia Commons](http://MaleneThyssen-WikimediaCommons)

[NordNordWest - Wikipedia.org](http://NordNordWest-Wikipedia.org)

² [Nyt fra Sprognævnet 1996/1](#)